Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. | № 281 (7. 370) | 1990 йил 8 декабрь, шанба | Баҳоси 3 тийин.

Бугун Тошкентда, Санъат саройида Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичи ўз ишини давом эттирди.

ТОШКЕНТ. 1990 йил 7 декабрь. Ўзбекистон Компартияси XXII съезди иккинчи босқичи.

В. МОЛГАЧЕВ («Совет Ўзбекистони») ва Л. ГУСЕЙНОВ («Правда Востока») олган сурат.

Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичи тўғрисида

АХБОРОТ

7 декабрь куни Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичи иш бошлади.

Съезд мажлисини КПСС Марказий Қўмитаси Сиёсий бюросининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов очди.

Делегатлар съезд ишининг биринчи босқичида сайланган унинг раҳбар органлари ваколатларини тасдиқладилар ва раёсат таркибига қўшимчалар киритдилар.

Съезд иккинчи босқичининг кун тартиби тасдиқланади:

1. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг «Ўзбекистоннинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллиги, маънавий янгиланиши, ижтимоий адолат ва аҳолининг муносиб турмуш шароити учун» Ҳаракат дастури тўғрисида.

2. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Устави ҳақида.

Кун тартибига киритилиб тасдиқланган масалалар юзасидан КПСС Марказий Қўмитаси Сиёсий бюросининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов маъруза қилди.

Музокараларда Тошкент вилоят партия қўмитасининг биринчи котиби С. М. Мамарасулов, Қорақалпоғистон МССЖ Қораўзак районидаги «Маданият» давлат хўжалигининг ижарачиси З. Пирназаров, Сиёсатшунослик ва бошқарув илмгоҳининг ректори М. И. Искандаров ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Съезд делегатлари Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури ва Устави лойиҳаларини тайёрлаш учун Марказий Қўмитанинг II пленумида тузилган ишчи комиссияларга Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг комиссиялари мақомини беришни ёқлаб овоз бердилар.

Музокаралар давом эттирилди. Октябрь революцияси номли тепловоз-ремонт заводининг ишчиси А. Г. Шабанова, Қашқадарё вилояти Ғузор районидаги «Партия XXII съезди» жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи С. Х. Муродова, Ўзбекистон ССЖ касаба уюшмалари федерацияси кенгашининг раиси Б. А. Алламуродов, Хоразм вилояти Боғот районидаги «Боғот» давлат хўжалигининг бригада бошлиғи К. Оллоберганов, Андижон вилоят партия қўмитасининг биринчи котиби К. Холмирзаев, «Саодат» ойномасининг бош муҳаррири Ҳ. Худойбердиева, Тошкент шаҳар партия қўмитасининг биринчи котиби А. И. Фозилбеков, Самарқанд трикотаж фабрикасининг бичиқчиси Н. Е. Величкина, Тошкент қишлоқ хўжалиги илмгоҳининг ректори Э. Т. Шайхов, Наманган вилояти Учқўрғон район партия қўмитасининг биринчи котиби К. Раимжонов, Бухоро вилояти Зарафшон шаҳар партия қўмитасининг биринчи котиби О. Э. Вентланд, Сурхондарё вилояти «Термиз» станцияси локомотив депосининг машинисти В. Ҳ. Солиев, Сирдарё район партия қўмитасининг биринчи котиби М. А. Ибодуллаев, Ўзбекистон ССЖ Олий ва ўрта махсус таълим вазири Ш. О. Алимов, В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат дорилфунунининг кафедра мудири Л. Қаюмов, Бухоро вилояти Навбаҳор районидаги У. Юсупов номли мактаб директори А. С. Шодиев, Фарғона вилояти Ленинград районидаги Энгельс номли жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи А. С. Абдуллаев, Жиззах вилояти Бахмал районидаги 1-ўрта мактаб муаллимаси Н. Мухторова, Андижон шаҳридаги 162-қурилиш тресги 5-қурилиш бошқармасининг бригада бошлиғи Н. Ҳотамов, Тошкент учувчилар комплексининг бортинженери Р. А. Сафоев, Самарқанд районидаги «ССЖИ 50 йиллиги» давлат хўжалиги партқомининг котиби Д. Орзуев ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Раиси ўртоқ М. И. Иброҳимов Наманган шаҳрида содир бўлган воқеалар тўғрисида делегатларга ахборот берди.

Съездда КПСС Марказий Қўмитаси Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Қўмитасининг котиби ўртоқ Г. И. Янаев нутқ сўзлади.

Шу билан съезд иккинчи босқичининг биринчи куни иши тугади. Тайёргарлик комиссиялари Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури ва Устави лойиҳалари юзасидан делегатлар айтган мулоҳаза ва таклифларни кўриб чиқиб, умумлаштиришга киришдилар.

Съезд ишида КПСС Марказий Қўмитаси Котибиятининг аъзоси Г. Турғунова, КПСС Марказий Қўмитаси Ташкилий бўлими секторининг мудири Н. И. Семёнов қатнашмоқдалар.

Съезд ўз ишини давом эттирмоқда.

ЖУМҲУРИЯТДАГИ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВАЗИЯТ ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИ ТАШКИЛИЙ-СИЁСИЙ ЖИҲАТДАН МУСТАҲКАМЛАШ ВА ИҚТИСОДИЁТНИ БОЗОР МУНОСАБАТЛАРИГА ЎТКАЗИШГА ТАЙЁРГАРЛИК БОРАСИДАГИ ВАЗИФАЛАР ТЎҒРИСИДА

МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАНИНГ ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ XXII СЪЕЗДИ (ИККИНЧИ БОСҚИЧИ)ГА МАЪРУЗАСИ

Маърузачи—КПСС Марказий Қўмитаси Сиёсий бюросининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССЖ Президенти

И. А. КАРИМОВ

Ҳурматли ўртоқлар!

Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг биринчи босқичи тугаганидан бери ярим йил ўтган бўлса ҳам бугун шуни тўла ишонч билан айтиш мумкинки, съезд берган баҳоларнинг, кўпчилик бўлиб ишлаб чиқилган сиёсий йўлнинг тўғрилигини ҳаёт умуман тасдиқлаяпти.

Съезд Ўзбекистоннинг партия ташкилотини жипслаштирди, унинг ишига яна ҳам жўшқинлик бағишлади. Жумҳуриятдаги ижтимоий-сиёсий аҳволни нормаллаштириш учун зарур шарт-шароитларни яратди. Одамлар анча осойишта, бир-бирига нисбатан сабр-тоқатли бўлиб қолдилар, келажакка ишонч тикланмоқда.

Демократия билан анархия ва ўзбошимчалик чиқиша олмаслигини, ошкоралик билан митингбозлик ва экстремизм, хилма-хил фикрлаш билан интизомсизлик ва тартибсизлик бир-бирига тўғри келмаслигини жамоатчилик тобора кўпроқ англаб етмоқда.

Жамиятнинг барча соғлом кучларини жипслаштиришга қаратилган қатъий сиёсат олиб борилмоқда, жумҳуриятнинг сиёсий ва иқтисодий суверенитетига эришиш борасида, съезднинг конкрет йўл-йўриқларини амалга ошириш, ташкилий-структураларнинг мустақиллигини, бошқарувнинг барча поғоналарида интизом ва тартибни мустаҳкамлаш йўлида биринчи қадамлар қўйилди.

Президент ва ҳукумат, маҳаллий Кенгашлар аҳолининг ижтимоий жиҳатдан ночор қисмини қўллаб-қувватлаб кўрган чора-тадбирлар аҳволни барқарорлаштиришда ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди. Гап аввало ветеранлар ва ногиронларга, кўп болали оналарга, ўқитувчилар, студентларга берилган ёрдам тўғрисида боряпти. Жумҳурият аҳолисига ер бериш, чорва моллар ва ем-хашак билан таъминлашда, етиштирган маҳсулотларини сотишда уларга ёрдам кўрсатиш борасида амалга оширилган чора-тадбирлар ўз вақтида бўлганлиги ва жуда муҳимлигини ҳаёт кўрсатди.

Мана шу ва бошқа чоралар туфайли жумҳурият халқ хўжалигининг барқарор ишлашига замин тайёрлаб берилди. Кўпгина минтақалар ва умуман мамлакатга нисбатан ишлаб чиқаришнинг ўсиши сақланиб қолмоқда.

Йилнинг ўтган даврида ҳосил қилинган миллий даромад 2,5 фоиз кўпайди, Саноат маҳсулоти етиштириш 2,2 фоиз ошди. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш анча — 7,2 фоиз, уй-жой қурилиши эса 19 фоиз кўпайиши кутилмоқда.

Қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари деярли барча экинлардан яхши ҳосил етиштирдилар. 5 миллион тоннадан зиёд—пландагидан 225 минг тонна кўп пахта ҳар қачонгидан кўра тез тайёрланди. Бу — жумҳуриятимиз барча меҳнаткашларининг, биринчи навбатда эса деҳқонларимизнинг муҳим сиёсий ғалабаси бўлди.

Бугунги фурсатдан фойдаланиб меҳнаткаш халқимизга, қишлоқ хўжалиги соҳасида ишлайдиганларга, аввалламбор пахтакорларимизга фидокорона меҳнатлари учун яна, яна миннатдорчилик ва раҳматлар айтишга рухсат бергайсизлар.

Қайта қуришнинг мана шу нишоналарида бошланғич партия ташкилотлари, Ўзбекистондаги барча коммунистлар хизматининг уюштирувчи ва сафарбар қилувчи аҳамияти оз эмас. Бу эса уларнинг обрў-эътибори ошиб бораётганлигидан далолат беради.

Хуллас, биз бугун шуни тўла асос билан айта оламизки, Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг қарорлари жамиятни жипслаштириш ва ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарорлаштиришга, жамиятимизнинг ҳозирги етилган ва олдимизда турган вазифаларини ҳал қилишга амалий ҳисса қўшмоқда.

I.

Съездимизнинг биринчи босқичида КПСС XXVIII съездига сайланган делегатларимиз партиямизнинг фаолиятига доир энг муҳим масалалар бўйича ўзларининг тутган йўлларини белгилаб олдилар.

Уларга партиянинг бирлигини сақлаб қолиш, бўлинишга йўл қўймаслик, партия ва мамлакат тараққиётининг энг асосий муаммоларида бизнинг қарашларимизни қаттиқ туриб ҳимоя қилиш тўғрисида наказ берилган эди.

Ўзбекистон коммунистлари делегацияси КПСС XXVIII съездидаги ўз иши тўғрисида бугун ҳисобот бериб, у ўз олдига қўйилган асосий вазифаларни умуман уддалади деб, сизларга маълум қилишга барча асос бор, деб ўйлайман.

162 делегат ва таклиф қилинган 10 кишининг ҳаммаси съезднинг мажлислар залида, ишчи органларида, комиссиялари ва секцияларида фаол иштирок этди. Қабул қилинган кўпгина умумпартиявий ҳужжатларда уларнинг фаол позицияси ўз ифодасини топди.

Иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг, шу жумладан Ўзбекистон Компартиясининг мустақиллигига эришиш тўғрисидаги олдимизга қўйган мақсад делегатларимизнинг фаолиятида жуда катта ўрин олди. Экологик фалокат ҳолатига тушиб қолган Орол ва Оролбўйига доир позицияларимизни КПСС съездида жуда катта куч-ғайрат сарфлаб, қаттиқ туриб ҳимоя қилишимизга тўғри келди.

Пахта яккаҳокимлигини тугатиш, бозор муносабатларига ўтиш чоғида бошланғич шарт-шароитларни тенглаштириш, Иттифоқ шартномасини ишлаб чиқишни тезлаштириш муаммолари қатъий қилиб қўйилди. Марказ билан тенг, адолатли иқтисодий муносабатларни ўрнатиш тўғрисидаги масалаларда делегациямиз эгаллаган қатъий позиция ҳам ўз натижаларини берди, бу нарса қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ва аввало пахтанинг асосли харид нархларида ўз ифодасини топди.

КПССнинг марказий органларида Ўзбекистон Компартияси муносиб равишда вакиллик қилишига муваффақ бўлинди. Ўзбекистон вакилларидан 19 киши Марказий Комитет аъзоси ва 12 киши Марказий назорат комиссиясининг аъзоси этиб, жами 31 киши сайланди. Сиёсий бюро, Секретариат ва Марказий назорат комиссияси Президиуми таркибига биттадан вакилимиз сайланди.

Шуни эслатиб ўтаманки, аввалги съездда партиянинг Марказий органлари таркибига ҳаммаси бўлиб 13 киши сайланган эди, ҳисобот даври охирига келиб эса, Ўзбекистон Компартиясидан атиги бир коммунист вакил бўлиб қолган эди.

Бу шундан далолат берадики, бизнинг тутган йўлимиз билан Иттифоқда ҳисоблашадиган бўлиб қолишди, жумҳурият партия ташкилотининг мамлакатдаги обрўси ошди.

Марказий Комитетнинг II пленумида КПСС XXVIII съездининг якунлари муҳокама қилинди. Ўзларингизга маълумки, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленуми XXVIII съездда эришилган натижалар билан бир қаторда, жумҳурият партия анжуманида кўтариб чиқилган кўпгина принципиал масалаларга КПСС съезди аниқ-равшан ва узил-кесил жавобларни топиб бера олмаганлигини ҳам таъкидлади.

Қандай масалаларда биз КПСС съездининг қарорларидан қониқмай қолганлигимизни эслатиб ўтаман:

— миллатлараро муносабатлар муаммолари;

— Иттифоқ шартномаси масалалари;

— партия билан Советларнинг ўзаро ҳаракати;

— партиянинг турли жамоат ташкилотлари ва ҳаракатлари билан ўзаро муносабатлари;

— ёшларга доир сиёсат;

— аёлларга ва уларнинг жамиятдаги аҳволига муносабат;

— бозорга ўтиш муаммолари;

— маданият, соғлиқни сақлаш, таълим, турмуш соҳаларини, одамларнинг турмушини таъминлаш билан боғлиқ ҳамма соҳани ривожлантириш;

— партиянинг аграр сиёсатида Ўрта Осиё жумҳуриятларининг ўзига хос жиҳатлари ва манфаатларини ҳисобга олиш;

— Орол фалокати чуқурлашиб бораётганлигига, Қорақалпоғистон ва Оролбўйидаги бошқа минтақаларнинг аҳволига баҳо бериш ва шунингдек бошқа баъзи бир муҳим масалалар.

Марказий Комитет пленумида биз мана шу муаммолар тўғрисида гапирганимизда, шунчаки танқид қилишни назарда тутмаган эдик. Қолаверса, КПСС съездидан барча минтақалар учун ҳаммага маъқул бўладиган универсал ечимларни кутиш ҳам мумкин эмас эди.

Биз съезднинг биринчи босқичида шундай хулосага келдикки, пировард натижада Компартиянинг ўзи ўз халқи олдида жавобгар бўлади ва барча принципиал муаммолар бўйича ўзининг йўлини мустақил белгилаб олиши керак.

Худди шунинг учун Марказий Комитет II пленуми XXII съезднинг яна битта мажлисини ўтказиш ҳуқуқи тўғрисидаги қарорига асосланиб, иккинчи босқич албатта бўлиши керак деган қатъий қарорга келди. Унинг муҳокамасига фақат иккита масала — Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури ва Устави тўғрисидаги масалаларни киритишга қарор қилди ҳамда мана шу ҳужжатларнинг асосий мазмунини белгилаб берди.

Фаоллар, жамиятшунос олимлар, ижодкор зиёлиларнинг вакиллари, Ўзбекистон Компартияси эга бўлган жамики маънавий потенциал тайёргарлик комиссияларига киритилди. Шу ҳужжатларни тайёрлашда кўпчилик активимиз фаол қатнашди.

Энди ана шу ҳужжатларнинг асосий жиҳатларига қисқача тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

II.

Энг аввало **Ўзбекистон Компартияси Устави** лойиҳаси тўғрисида. **Нима учун бу ҳужжат яшаш ҳуқуқига эга?**

Амалда у нимани билдиради?

Аввало шуни билдирадики, ҳозирги босқичда Ўзбекистон Компартияси энди шунчаки КПССнинг **территориал ташкилоти бўлиб қола олмайди**. Шу нуқтаи назардан биз аввал бошданоқ, ўзимизнинг Уставимизни тайёрлаш ва қабул қилишни **иттифоқдош жумҳуриятлар Компартиялари мустақиллиги умумпартия концепциясини бевосита ривожлантириш**, деб қарадик.

Бунинг устига ССЖИ Олий Кенгаши жамоат бирлашмалари тўғрисидаги Қонунни қабул қилганлиги муносабати билан янги вазият вужудга келди. Мана шу ҳужжатга мувофиқ ҳар қандай сиёсий партиянинг **Устави** мавжудлиги унинг яшаш ҳуқуқини тан олишнинг зарур шарти ҳисобланади. Устав партия ички турмуши ва жамиятдаги фаолиятининг асосий принциплари ва нормаларини белгилаб беради.

(Давоми иккинчи бетда).

МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАНИНГ ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ XXII СЪЕЗДИ (ИККИНЧИ БОСҚИЧИ)ГА МАЪРУЗАСИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Дарҳол аниқлик киритмоқчиман. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Уставини КПСС Уставига қарши қандайдир бир нарса деб билиш учун ҳеч қандай асослар йўқ.

Амалда иш берадиган ҳужжатни тайёрлаш биз учун асосий принцип бўлди. Бу ҳужжат КПСС XXVIII съездининг принципиал йўл-йўриқларига асосланган, шу билан бирга жумҳуриятнинг конкрет шароитлари ва ўзига хос хусусиятларига таянади.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг таклиф қилинаётган Устави қандай асосий хусусиятларга эга?

Биринчидан:

юқорида айтиб ўтилганидек, унда жумҳурият Компартиясининг мустақиллиги концепцияси ривожлантирилди. Устав лойиҳасининг тегишли бўлимларида таърифлаб берилган бу қоидалар КПСС Уставининг табиий қўшимчаси бўлди.

Иккинчидан:

бизнинг Устав жумҳуриятнинг ўзига хос хусусиятини, Ўзбекистон Компартияси иш олиб бораётган шароитларнинг жиҳатларини мумкин қадар кўпроқ эътиборга олиши керак.

Булар жумҳуриятнинг Иттифоқ Федерациясидаги ўрнини, Ўзбекистонда яшовчи барча миллат ва элатларга ижтимоий адолатни, муносиб турмуш шароитини, уларнинг маънавий янгиланишини таъминлаш учун бир восита сифатида унинг сиёсий ва иқтисодий суверенитетини янгича идрок этишга мос келади.

Шу муносабат билан Ўзбекистон Компартиясининг фаолиятида бирон-бир синф, табақа ёки миллат вакилларига имтиёзлар йўқлиги тўғрисидаги қоида муҳим сиёсий аҳамиятга эга. Компартия жумҳурият меҳнаткашларининг қандай миллат ва динга мансублигидан қатъи назар, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилади. Жамиятдаги барча тараққийпарвар кучлар билан ҳамжиҳатликда иш олиб боришга, умуминсоний қадриятларни тарғиб қилувчи, меҳнаткашларнинг манфаатларини ифода этувчи ижтимоий-сиёсий ташкилотлар билан тенг ҳуқуқли шерик бўлиб ҳамкорлик қилишга тайёр дегани катта сиёсий аҳамиятга эгадир.

Компартия ташкилотларининг ярмидан кўпроғи — кам сонли бўлиб, уларда 15 нафардан камроқ КПСС аъзоси борлиги ҳам Компартиянинг ўзига хос жиҳатларидан биридир. **Бошланғич ташкилотлар тўғрисидаги бўлимда** жумҳурият Компартияси асосий бўғинининг сайлаб қўйиладиган органларини тузиш ва улар фаолияти принципларини тартибга солувчи нормаларни аниқроқ баён қилиш зарурлигини шу нарса белгилаб берди.

Ўзбекистон Компартиясининг пул маблағлари ва мулки тўғрисидаги бўлимда худди шу жиҳатларни эътиборга олиб, шундай норматив воситалар таклиф қилинганки, улар шаҳар ва район ташкилотларида, бошланғич партия ташкилотларининг марказлаштирилган фондларини тузиш йўли билан, партия аъзолик бадалларидан (взносларидан) тушаётган маблағлардан жуда самарали фойдаланиш имконини берган бўлур эди.

Учинчидан, умумпартия Уставининг бир қанча қоидалари ноаниқ мужмал эканлиги бизни қониқтирмайди. Шунинг учун биз кўпгина қоидаларни анча равшан ва аниқ қилиб таърифладик.

Гап нима ҳақда боряпти?

Съездимизнинг биринчи босқичида ички партия демократиясини ривожлантириш, **демократик централизм принципининг** аҳамияти масалаларида Компартиянинг позициялари аниқ белгилаб олинган эди.

Жумҳурият коммунистлари партия Уставидан шу принципнинг олиб ташланишига қарши чиқдилар. Улар шу принципнинг бюрократик бузилишлардан тозаланиши, уни ташкил этган нормаларнинг йўқолишини билдирмайди, деб ҳисоблайдилар. Шунга мувофиқ, Уставимиз лойиҳасининг **ички партия демократияси тўғрисидаги** бўлими партия сафларини ташкилий-сиёсий жиҳатдан мустаҳкамлашнинг зарур шарти бўлмиш демократик централизм принципининг ҳозирги тушунчаси мазмуни ва моҳиятини кўрсатиб берувчи қоидалар билан кучайтирилди.

Турли нуқтаи назарларни ва жумҳурият партия ташкилотлари фаолиятининг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олиб, **партияга аъзолик** билан боғлиқ Устав нормаларига аниқлик ва қўшимчалар киритилди.

Уларни амалга ошириш механизми нуқтаи назаридан қараганда, Устав лойиҳасида шаҳар ва район партия комитетларининг бюролари **партияга қабул қилиш тўғрисида, бошланғич партия ташкилотининг** қарорига далиллар асосида қўшилмаслик ва уни такрорий кўриб чиқиш учун юбориш ҳақида айтилган ҳуқуқи жуда муҳимдир. Бу қоидалар бошланғич ташкилотларнинг мустақиллигини камситмайди. Чунки бу ҳолда ҳам партияга аъзолик билан боғлиқ масалаларни узил-кесил ҳал қилиш ҳуқуқи уларнинг ихтиёрида қолади.

Илгари партия аъзоси бўлган ва Устав нормаларини бузганлиги учун партиядан чиқарилган ёки ундан ихтиёрий равишда чиқиб кетган кишиларни партияга қабул қилишнинг аввалги тартибини сақлаб қолиш таклиф қилинаётганлиги ҳам партия сафларини мустаҳкамлашга қаратилган.

Коммунистлар бундай кишиларни партияга такрорий қабул қилишга ёндашишда анча қаттиқ ва принципиал бўлиш керак, деган нуқтаи назарга умуман қўшилмоқдалар.

Республика Компартиясининг **ташкилий қурилиши** ҳақидаги бўлимнинг бирламчи принципи КПСС Уставининг айнан шу бўлимидаги каби, бошланғич партия ташкилотларининг аҳамиятини ва мустақиллигини оширишдан, уларнинг ҳақ-ҳуқуқлари ва ваколатларини **партиянинг асоси** сифатида барқарор белгилаб қўйишдан иборатдир.

Шу билан бир қаторда, бу бўлим район ва шаҳар партия ташкилотларининг Компартиямизнинг таянч бўғинлари сифатида умумпартия Уставида унча яхши кўрсатилмаганлигини ҳисобга олиб, кенгроқ берилган.

Биринчи марта Қорақалпоғистон жумҳурияти партия ташкилотининг мақоми белгиланган.

Коммунистларнинг Советлардаги ва бошқа сайлаб қўйиладиган жамоат ташкилотларидаги фаолиятини белгиловчи қоидаларга ҳам бир қатор жиддий ўзгартишлар киритилган. Бу ўзгартишлар Советлар билан муносабатларнинг янги, конкрет амалиётидан, коммунист депутатларнинг партия интизомига сўзсиз бўйсуниш, ўз сиёсий фаолиятларида тегишли партия съездлари, конференциялари, пленумларининг қарорларига амал қилишлари зарурлигидан келиб чиқади.

Тўртинчидан, биз ўз Уставимизни КПСС Уставидан ўрин олмаган айрим янги позициялар билан тўлдиришни лозим топдик.

Ҳар бир коммунистнинг фаолиятига сиёсий ёрдам, унинг шанини ҳимоя қилиш имкониятини берадиган **партиявий ҳамжиҳатлик принципларига** катта эътибор берилди. Бугунги кунда мамлакатимизнинг турли минтақаларида коммунизмга, коммунистларга қарши очиқдан-очиқ хуружлар бўлаётганда бу тадбирлар жуда муҳим аҳамиятга эгадир.

Шу ўринда биз жумҳуриятимиз равнақига меҳнати синган кекса авлод — ветеранларимизнинг ёшлар тарбиясига қўшаётган катта ҳиссаларини алоҳида ҳурмат билан қайд қиламиз.

Улар республикамиз ҳаётида қанчалик оғир ва машаққатли воқеалар содир бўлмасин (айниқса сўнгги йилларда) ҳамма жойда партия ташкилотларининг суянчиғи, мададкори бўлиб келаяптилар.

Катта ҳаётий ва партиявий тажрибага эга бўлган отахонларимиз ва онахонларимиз хайрли, савобли ишлар қилаяптилар.

Уларнинг йиллар давомида тўплаган тажрибаси, ақлидроки, эътиқоди бизга бундан буён ҳам жуда қимматлидир.

Фурсатдан фойдаланиб, уларга съездимиз номидан узоқ умр ва сиҳат-саломатлик тилашга рухсат бергайсизлар.

Шу мақсадда коммунистларни соғлиғи ёмонлашгани ёки қарилиги муносабати билан доимий ишдан ва аъзолик бадаллари тўлашдан озод қилиш ҳақидаги бўғинлар ҳам тўлдирилди. Партия ташкилотларига бундай ҳолларда ўша коммунистлар билан алоқани ҳеч ҳам узмаслик таклиф қилинади.

Ўзбекистон Компартияси **тафтиш органларининг** қурилиши ва фаолияти принципларини белгиловчи қоидаларга ҳам қўшимчалар киритилди.

Уларнинг номини ҳам Уставдаги кўрсатмаларга мос равишда тафтиш комиссиялари деб атасак яхшироқ бўлади. Съездолди сайлов-ҳисобот мажлислари даврида эса уларнинг номи **тафтиш-ревизион** комиссиялар деб белгиланган эди.

Яна бир муҳим масала.

Бизнинг фикримизча партиянинг дастурига ва Уставига хилоф иш олиб борувчи фракциялар ёки айрим бошланғич бўғинларни тугатиш ҳуқуқини партия комитетларига беришни ҳам Уставимизда белгилаб қўйишимиз керак.

Ва ниҳоят Уставнинг бир қатор қоидаларига жамоат ташкилотлари ҳақидаги Қонун қабул қилиниши муносабати билан қўшимчалар киритилган.

Компартиямиз марказий органларининг жойлашиши, ўз фаолиятини тугатиш, КПСС мулкига умумпартиявий мулк сифатида шериклик қилиш ҳақидаги масалалар шулар жумласидандир.

Энди ўртоқлар, Ҳаракат дастури ҳақида гаплашиб олсак. Бу ҳужжатни тайёрлаш ва қабул қилиш зарурлигининг сабаблари нима?

Биринчидан:

биз мавжуд шароитдан келиб чиқяпмиз — КПССнинг янги программаси йўқ ва уни яратиш жуда ҳам қийин бўлади. Биз кутиб тура олмаймиз. Бизни ҳаётнинг ўзи тезлаштиряпти. Вақт ўтиб кетгач ҳеч қандай программанинг кераги ҳам бўлмай қолиши мумкин.

XXVIII съезднинг «Инсонпарвар, демократик социализм сари» деб номланган программаси жамиятимизнинг ҳозирги аҳволига фақат умумий баҳоларнигина беради ва партия фаолиятининг ҳам фақат умумий ва асосий йўналишларини белгилайди.

Бу умумий фикрларга жон киритиш, «оёғини ерга теккизиш» учун энг асосий вазифаларни белгилаб олиш керак.

Иккинчидан:

КПСС программаси қанчалик яхши бўлмасин, унинг ҳар бир республикадаги конкрет ижтимоий-иқтисодий шароитларни, ўзига хос хусусиятларни ҳисобга олмаслигини билиб қўйиш керак. Ахир жумҳурият Компартиялари худди ана шу «ўзига хос» шарт-шароитларда ишлайди.

Учинчидан:

юқоридаги фикримизнинг давоми — энди мустақил Компартия сифатида бизнинг ўз халқимиз олдидаги жавобгарлигимиз яна ҳам кучаяди. Кўппартиялилик шароитида эса, ўз сафларимизга одамларни кўпроқ тортиш учун ҳам **ўз дастуримизга эга бўлмасдан иложимиз йўқ.**

Бошқача қилиб айтганда, коммунистлар ўзларининг етакчи куч эканлигини чуқур ҳис қилиб, мавжуд муаммоларни ҳал қилишни ўз бўйниларига олар экан, жумҳуриятимизда яшаб турган ҳар бир киши улардан аниқ дастур талаб қилишга ҳақлидир. Дастур аниқ бўлса, долзарб муаммоларга жавоблар ҳам аниқ бўлади.

Тўртинчидан:

биз ўз мақсадларимизни ва вазифаларимизни энг аввало жумҳуриятимизда рўй бераётган ижтимоий-иқтисодий, тарихий, демографик жараёнларни ҳисобга олиб белгилашимиз керак. Республика босиб ўтган йўлни атрофлича, танқидий нуқтаи назардан таҳлил қилиб олишимиз зарур.

Ижтимоий-иқтисодий тараққиёт жиҳатидан бугунги кунда ҳам бошқа минтақаларга қараганда анча орқадамиз. Биз бу ҳақиқатга тан бериб, **бу аҳволнинг илдизларини топишимиз зарур.**

Бешинчидан:

биз Ўрта Осиёда яшаймиз. Бу ерда ўзига хос тарихий ривожланиш туфайли маълум муаммо ва қарама-қаршиликлар чигал бир тугундай бўлиб кетган.

Ижтимоий-сиёсий кучлар ҳам бошқа минтақаларга қараганда ўзгача ўрин ва мавқега эга. Бу шароитлар билан ҳисоблашмай бўлмайди.

Биз сиёсий кураш оқибатида келиб чиқиши мумкин бўлган қарама-қаршиликларга йўл қўймаслигимиз, одамлар орасида ҳамжиҳатликни, жамиятда осойишталикни, миллатлараро биродарликни таъминлашимиз зарур.

Бугунги кунда жумҳуриятимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида **дин** таъсир даражаси аҳамият касб этяпти. Бу жараёнга бир томонлама ёндашиб бўлмайди.

Динга, диндорларга бўлган муносабатимизни қайта кўриб чиқиш, уни ўзгартириш, масалага янгича ёндашишни, турли эътиқоддаги одамлар билан мулоқот қилишни янгича йўлларини топишни тақозо этади.

Айниқса жамиятни маънавий жиҳатдан соғломлаштириш, меҳр-оқибатни ўз ўрнига қўйиш, одамлар орасида ҳамжиҳатликни таъминлашда бу масала ниҳоятда ҳушёрлик талаб қилади.

Шу билан бир қаторда биз одамларнинг динга бўлган эътиқодидан жамиятга қарши, давлатга қарши фойдаланиш ҳаракатларини қаттиқ қоралаймиз.

Олтинчидан:

жумҳуриятимиз ўзига хос ҳаёт тарзига эга. Бизда кўп болали оилаларнинг сони бошқа минтақаларга нисбатан анча кўп.

Шунинг учун бизда аҳолининг кўп қисмини болалар ва ёшлар ташкил қилади. Уларнинг ижтимоий муаммолари ҳам шунга яраша кўпдир.

Ана шу сабабларга кўра бизнинг Дастуримизда оила масаласи, келажагимиз масаласи алоҳида жой олиши керак.

Дастуримизнинг яна бир алоҳида мавзуси **хотин-қизлар** ҳаёти. Агар биз уларни бугунги оғир меҳнатдан озод қилиб, болаларига, уй-рўзғорига, **ўзига қарашига** кўпроқ имконият яратиб берсак — айни муддао бўлади.

Бу баландпарвоз гаплар эмас, ўртоқлар, бу бизнинг — амалий мақсадимиздир.

Маблағларни кўпайтириш ҳисобига келажакда хотин-қизларнинг, айниқса оналарнинг иш кунини қисқартириш, қисқартирилган иш ҳафтаси, болаларга қараш учун қўшимча вақт жорий қилиш, қишлоқ жойларда эса хотин-қизларни қонуний дам олиш куни билан таъминлаш масалалари шулар жумласидандир.

Бу муаммони, дам олиш куни муаммосини ҳал қилиш қишлоқ хўжалигида **қанча мушкул эканлигини яхши тушунаман.** Лекин мана шу залда ўтирган эркаклардан бирортаси ўз онасининг, умр йўлдошининг, опаси ё синглисининг, қизининг ҳафтада тўлиқ бир кунини рўзғор учун, ўзи учун, болалари учун, сиз билан бизнинг роҳатимиз, (уни ҳам унутмаслик керак) яъни тинч-тўкин хонадон учун сарфлашига қаршилик қиладими? Йўқ, албатта. Керак бўлса, уларнинг ўрнига ўша куни даладами, фермадами ишлаб беришига ишончим комил.

Ёшлар муаммоларига тўхталадиган бўлсак, биринчи навбатда биз уларга ҳамма соҳада — ўқишми, меҳнатми, маиший хизматми — хуллас ҳамма жойда баравар имкониятлар яратишимиз ва уларнинг ижтимоий муҳофазасига кафолат беришимиз лозим.

Сўнгги йилларда иқтисодий жиҳатдан ўзиб кетган айрим мамлакатлар ҳаётини таҳлил қилсангиз бир нарса аён бўлади: улар бу муваффақиятларга ёшларнинг таълим-тарбиясига катта эътибор билан қараган, уларни энг нуфузли билим юртларида, шу жумладан чет элларда ўқитган, энг керакли, замонавий касб ва мутахассислик берганлиги туфайли эришган.

Бу тажрибадан биз ҳам кенг фойдаланишимиз керак. Жумҳуриятимиз келажаги ҳақида ўйласак, халқимизнинг зиё потенциалини (қувватини) кўтаришимиз лозим. Ёш, юқори малакали кадрлар тайёрлаш системасини яратишимиз шарт.

Муҳокама қилинаётган Ҳаракат дастуримизда энг катта ўрин эгаллаган муаммолардан бири — жумҳуриятимизда яшаётган ҳар бир инсонга фаровон яшаш учун шарт-шароитларни туғдириб бериш, халқимизни маънавий қашшоқликдан чиқариш, камол топтиришдир.

Ҳаммамиз, шу залда ўтирганлар бир фикрга қўшиламиз: фарзандларимиз, келажак авлод сиз билан биздан яхши яшаши керак. Бунинг учун уларни маънавий, жисмоний жиҳатдан соғлом қилиб ўстириш, умуминсоний қадриятлардан баҳраманд этиш лозим. Уларни атроф-муҳитнинг, Орол фожиасининг салбий таъсиридан асраб қолиш биз учун ҳам қарз, ҳам фарздир.

Ёшларимиз жаҳон фани ва маданиятининг энг юксак чўққиларини эгаллаши учун барча шарт-шароитларни яратиб беришимиз керак.

Охиргиси, ўртоқлар:

ҳар қайси инсон учун, инсон манфаати учун қаратилган мана шу чора-тадбирларни, мақсадларни ҳаётга татбиқ қилишда барча коммунистлар ўз принципларида қаттиқ туриши зарур.

Бунга ўртоқлар ҳеч кимда, ҳеч қанақа шак-шубҳа бўлмаслиги керак.

Биз ўз дастуримизни ишлаб чиқишда суянган, кўзда тутган асосий йўналишлар ана шулардан иборат, ўртоқлар.

Дастурда бу муҳим вазифаларни амалга оширишнинг амалий йўллари ҳам ўз аксини топган.

III.

Ўзбекистон Компартияси Устави ва Ҳаракат дастури муҳокама қилиш учун съезд кун тартибига киритилишидан олдин жумҳурият партия ташкилотларида, матбуот саҳифаларида кенг муҳокама қилинди. Марказий Комитетга, тайёргарлик комиссияларига, маҳаллий партия комитетларига, матбуот органларига Устав лойиҳаси бўйича 2 мингдан ортиқ таклиф тушди, жумҳурият коммунистларидан Ҳаракат дастури бўйича ҳам деярли шунча таклиф олинди.

Барча фойдали таклифлар, аниқлик киритишлар, мулоҳазалар тайёргарлик комиссиялари томонидан ўрганилди, Марказий Комитет пленумида кўриб чиқилди. Кўп фикр-мулоҳазалар комиссияларнинг съезд делегатларига тарқатилган таклифларида инобатга олинди. Яна кўпгина таклифлар бўйича бугун биз маслаҳатлашиб олишимиз керак. Шулардан айримларига тўхтаб ўтишга рухсат бергайсиз.

Аввало, **Ҳаракат дастури** бўйича.

Ўйлайманки, коммунистлар бизнинг диққат-эътиборимизни дастурий ҳужжатнинг биринчи жумлаларидан бошлаб, Компартиянинг асосий мақсади инсон учун қайғуриш эканига тўғри жалб қилмоқдалар. Жумҳурият коммунистлари ўз фаолиятларининг асл мақсади деб шундай шароитларни яратишни тушунадики, унда ҳар бир оила, ҳар бир меҳнаткаш фаровон, тинч-хотиржам яшай оладиган бўлсин.

Ҳаракат дастурида айтилган шу нарса диққатга сазоворки, уни коммунистлар Совет ҳокимияти органларига тақдим этилган ўзларининг сиёсий таклифлари деб қарамоқдалар. Бу таклифлар ижтимоий-иқтисодий ва миллий-маданий сиёсатни давлат миқёсида устун даражада шакллантиришга қаратилган.

Марказий Комитет ўзига тушган мулоҳазалар муносабати билан партиянинг халқ депутатлари Кенгашлари, жамоат ташкилотлари ва ҳаракатлари билан ўзаро алоқаларнинг қоидаларига доир, ёшларга оид сиёсат, хотин-қизларнинг жамиятдаги аҳволига тегишли масалалар бўйича бир қатор аниқликлар киритишни сизларнинг эътиборингизга ҳавола қилади.

Гарчи Ҳаракат дастури билан бевосита алоқаси бўлмасада, партия комитетлари биринчи котиблари ва тегишли халқ депутатлари Кенгашлари раислари лавозимларини бирга қўшиш мақсадга мувофиқлиги хусусида ҳам кўпгина мулоҳазалар айтилди.

Бу борада нима дейиш мумкин?

Шароит имкон берган жойларда биринчи котибларнинг маҳаллий Кенгашларининг раислари этиб сайланиши сиёсий йўналишда умуман ўзини оқлади. Шу билан ўтиш босқичида ҳокимиятни амалда Советларга топшириш воситаси яратилди, бунда партия идораларининг социал-иқтисодий ва ижтимоий-сиёсий вазиятга сиёсий таъсири ва назорати сақланиб қолади.

Ҳар қандай босқичда ўзига хос, ўзига мос шароитлар ва ёндашиш пайдо бўлиши табиийдир.

Ўйлайманки, ҳозирча бу масалаларда ягона йўл тутиб бўлмайди. Қолаверса, бундай ҳодисаларни сунъий равишда тезлатиш ёки пайсалга солиш ҳам мумкин эмас. Ҳар бир муайян ҳолда масала қарор топган сиёсий вазиятдан келиб чиқиб ҳал этилгани маъқул.

Эндиги сўз Устав бўйича тушган таклифлар ҳақида.

Марказий Комитет пленуми **бошланғич партия ташкилотлари** тўғрисидаги бўлимни кучайтиришга доир таклифларга қўшилади. Шу муносабат билан Марказқўм бу бўлим «бошланғич партия ташкилотлари **Ўзбекистон Компартиясининг асоси** ҳисобланади» деган аниқ ибора билан бошлансин деган таклиф киритади.

Бошқа бир қатор аниқликлар ҳам киритиш таклиф қилинадики, уларнинг асосий мақсади Компартиянинг асосий негизларининг ўз структураларини белгилашда, ўз ички ҳаёти ва фаолиятини бошқаришда мустақилликларини кенгайтиришдир.

Ўзингизга маълумки, эълон қилинган лойиҳада бошланғич ташкилотларнинг молиявий фаолиятини бошқарувчи Устав нормаларининг иккита варианти тавсия қилинган эди. Фикримча, ноҳия ва шаҳар ташкилотларининг марказлаштирилган маблағларини шакллантириш воситасини янада аниқроқ белгилаб берувчи, иккинчи лойиҳа тарафдорлари бўлмиш коммунистлар фикрига қўшилишимиз керак. Бу маблағлар кам сонли партия ташкилотлари учун ўзига хос ёрдам жамғармасига айланади.

Кўпчилик коммунистлар ҳаққоний равишда қайд этдиларки, **Компартиянинг ташкил қилиниши** бўлимининг айрим моддалари **партия ички демократияси** бўлимига киритилган моддаларни муайян даражада такрорлайди. Шунга биноан тегишли қисқартириш лойиҳага киритилган.

Бир қанча таклифлар Марказий Комитет томонидан қабул этилмади. Энг аввало бу КПСС Уставига хос бўлган айрим жиддий қарашларни сақлаб қолишга қаратилган нотайин ва ноаниқ жумлаларга тааллуқлидир.

Бошқа минтақалардан келувчи партия аъзоларини ҳисобга олишда уларга Ўзбекистон Компартиясининг дастурий ва норматив ҳужжатларини тан олиш мажбуриятини юклашга қаратилган қўшимча шартлар қўядиган таклифларга ҳам қўшилиб бўлмасди.

Устав лойиҳасининг VIII боби кўп баҳслар келтириб чиқарди.

Ҳатто лойиҳа муаллифлари тарқатиб юборувчиликда айбланди. Ўйлайманки, бу масалаларга тўла аниқлик киритиш лозим.

Гап шундаки, жамоат бирлашмалари ҳақида қабул қилинган Қонун уларнинг Устав ҳужжатларига ўз фаолиятларини тўхтатишга доир Низомни тақдим этишни мажбурий тарзда талаб қилади.

Агар бордию, Компартия Конституция ва Совет қонунлари доирасида ҳаракат қилади десак, унда норматив ҳужжатларимиз мазкур қонунларга зид бўлмаслиги керак. Ўйлайманки, Ўзбекистон Компартияси бу борада ҳам ибрат кўрсатиши керак. Агар етакчи партия бўлиб шу қонун ва қоидаларга итоат қилмасак, бошқалардан буни талаб қилиб бўлмайди.

Марказий Комитет топшириғи билан икки лойиҳа бўйича сизларга маълум қиладиган гапларим мана шулардан иборатдир.

IV.

Ўртоқлар!

Сизнинг рухсатингиз билан ҳозирги кунда жамиятда ҳал этилаётган, Ўзбекистон Компартияси муттасил шуғулланаётган муаммолар хусусида сиз, ҳурматли делегатларга ҳисобот беришни ўзимнинг бурчим деб биламан.

Авваламбор жамият олдида турган кечиктириб бўлмайдиган вазифалар қаторида **Иттифоқ шартномасини** тузиш энг зарурий аҳамиятга эга десам, хато қилмаган бўламан.

Бу масалада тўла равшанлик керак. Марказий оммавий ахборот воситаларида гўё Ўзбекистон ҳар қандай шартларга кўниб, шу бугуноқ Иттифоқ шартномасига имзо чекишга тайёр, деган фикр тез-тез айтилмоқда. Бўлмаган гап, ўртоқлар.

Айтиш керакки, биз бу борада жиддий қарашга эгамиз. Иттифоқ Федерациясини сифат жиҳатидан янги асосларда тузиш керак.

Янги Иттифоқ шартномаси шундай бўлиши кераккки, унда ҳар бир жумҳурият катта ё кичиклигидан қатъи назар, унинг манфаатлари бу Федерация таркибида камситилмаслигига ва энг муҳими — бу Иттифоқ барча республикалар учун фақат фойдали бўлишига тўла ишонч ҳосил қилиш керак.

Шунинг ўзидан кейинги хулоса ҳам келиб чиқади. Марказ томонидан тақдим этилган Иттифоқ шартномасининг сўнгги нусхаси жиддий қайта ишлашни талаб қилади.

Гап фақат бизнинг кўпгина таклифларимиз ва мулоҳазаларимиз унда ўз ифодасини топмаганида эмас, гап шундаки, унда бўлажак федерациянинг барча субъектлари тенг ва тенг ҳуқуқли бўлиши талаби ҳисобга олинмаган. Марказий органларнинг унитар давлат йўл-йўриқларини сақлаб қолишга интилаётгани шундоққина сезилиб турибди. Бунинг устига кимни Федерация субъекти дейиш борасида ҳам амалий бир ажрим йўқ.

Биз ўйлаймизки, республика мустақиллигини эътироф этиш, марказ ва жумҳуриятларнинг орасини очиб қўйиш ва уларнинг ҳуқуқ ва ваколатларини аниқ белгилаб қўйиш бу муаммони ечиш учун замин туғдириб беради.

Биз Иттифоқ шартномаси тарафдоримиз, лекин мутлақо янги, асл ленинча маъносида, мустақил Совет жумҳуриятларининг Иттифоқи тарафдоримиз. Тарихий фактларга мурожаат этамиз. 1918 йилги Конституцияга биноан Туркистон Мухтор жумҳурияти ҳозир иттифоқдош жумҳурият бўлмиш Ўзбекистондан кўра кўпроқ ҳуқуқларга эга бўлган.

Зотан шуни алоҳида таъкидлаш кераккки, шартнома яқин орада имзоланиши зарур. Ишни чўзиб юбориш мамлакат халқларига қимматга тушиши, шартнома керак бўлмай қолиши ҳам мумкин.

Навбатдаги масала, бу жумҳуриятдаги ҳар бир фуқарога тааллуқли, **бозор муносабатларига ўтишдир.** Биз айни муаммоларни шу йилнинг октябрь ойида бўлган Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг III сессиясида батафсил кўриб чиқдик.

У ерда қабул қилинган «Ўзбекистон халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишлари ва бозор иқтисодиётига ўтишнинг принциплари тўғрисида»ги қарор Ўзбекистон Компартияси фикрини тўла ифодалайди.

Лекин бугун шуни алоҳида қайд этиш лозимки, биз учун бозор юзаки мақсад эмас, балки халқ фаровонлигини яхшилаш, унга истиқбол очиш воситасидир.

Жумҳуриятимизда сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маданий қурилишни янги поғонага кўтариш учун қуйидаги **ўта муҳим муаммони** ҳал қилиш улкан, жуда катта аҳамиятга эга.

Жумҳуриятимиз бир томондан табиий, ер ости ва ер усти бойликларига, қишлоқ хўжалиги ресурсларига, иккинчи томондан бошқа минтақалар ҳавас қилса арзийдиган минг-минглаб ишчи кучларига, қадимдан авлоддан-авлодга ўтиб келаётган меҳнатсеварлик, инсонпарварлик, бағри кенглик, бардошлилик сингари маънавий бойликларга эгадир.

Шундай бир диёрнинг иқтисодий жиҳатдан ҳам, маънавий жиҳатдан ҳам янгидан бағрини кўтаришга ҳамма асос бор деб ўйлайман, ўртоқлар.

Бунга эришиш учун нима қилиш керак?

Энг аввало ҳар қандай тараққиётнинг ўзаги ҳисобланадиган ана шу икки асосни бирлаштириш керак. Бунинг учун замонавий илғор техника ва технологияни ҳаётга жорий қилиш, илмий-техник ва ишчи-кадрларни ўқитиш ва малакасини ошириш учун барча шароитларни яратиш, янги усулда, янги мулкчилик асосида ишни ташкил қилишимиз керак.

Бу вазифалар ишлаб чиқаришдаги янгича муносабатлар асосида, бозор иқтисодиётига ўтиш даврида хўжалик ва корхоналарга тўла эркинлик бериш йўли билан амалга оширилиши керак.

Бозорга ўтишга доир дастуримизнинг энг муҳим нуқталаридан бири — Ўзбекистон ҳудудида қўшма корхоналар тармоғини кенг тараққий эттиришдир. Бизлар билан ҳамкорлик қилишга тайёр чет эл фирмаларига мумкин қадар яхши шароит яратиб берайлик.

Жумҳуриятнинг ютуғи шунда бўладики, бир неча йилдан кейин биз замонавий технологияга, асосини туб миллатлар ташкил этувчи замонавий ишчилар синфига эга бўламиз. Жумҳурият эса маҳаллий хом ашёдан маҳаллий корхоналарда ишланган юқори сифатли молларга эга бўлади.

Ўзбекистон бозор шароитида жуда узоқ тарихий босқичларни аллақачон босиб ўтган. Бу диёримизнинг ижтимоий-маданий ва табиий ўзига хосликларига асосланган махсус бир бозор эди. Хўжалик равнақининг кўп тармоқлилиги Ўзбекистон учун тарихан хосдир.

Бу бизнинг хос жиҳатимиздир, уни инкор қилиш кўп вақтлар давомида ишнинг белига тепди, тўсқинлик қилди.

Бинобарин, жумҳуриятнинг бозор сари бугунги йўли, бу — хўжалик юритишдаги одатлар ва анъаналарнинг янги асосларда қайта тикланишидир, халқ ҳунармандчилиги ва бадиий ижоднинг равнақ топишидир. Маълумки, бу соҳалар маъмурий-буйруқбозликка асосланган тузумда ривожлантирилмади, ривожлантириб бўлмасди ҳам.

Бу хўжалик ходимларининг хусусий мулки сифатида ҳам фаоллаштирилиши лозим.

Қизғин баҳсларга ва фикрий тўқнашувларга сабаб бўлаётган яна бир масалага алоҳида тўхталишга тўғри келади. **Бу — ерга эгалик масаласидир.** Шарт-шароитларнинг аниқ ҳисоб-китобига тўла таянувчи, суғориладиган деҳқончиликнинг ўзига хос томонларига, халқимизнинг анъаналарига асосан қатъий фикримиз шундай: **ер фақат давлат мулки бўлиб қолиши керак.**

Аграр сиёсат ҳақида гапирганда, суғориш масалаларига тўхталмасдан ўтиб бўлмайди.

Биз бундан буён ҳам ичимлик суви бўладими, суғоришга ишлатиладиган сув бўладими, хуллас биз учун қимматбаҳо бойлик ҳисобланадиган сувни тежаш учун қўлимиздан келадиган ҳамма ишни қилишимиз керак.

Лекин келажак ҳақида, XXI аср ҳақида қайғурадиган бўлсак, янги сув манбаларини топмасдан ҳеч иложимиз йўқ.

Жумҳурият экономикасини инсоний талаб ва эҳтиёжларга қаратишни биз ўзимизнинг муҳим вазифамиз деб биламиз. Ҳар бир оила, ҳар бир меҳнатчи тинч-хотиржам ва тўкин-сочин яшаса, жумҳурият озод, бой бўлади, гуллаб-яшнайди.

Халққа тақдим этилган ижтимоий чора-тадбирлар комплекси ҳам ана шунга қаратилгандир.

Ўртоқлар!

Ўзбекистон Компартияси Устави ва Ҳаракат дастури лойиҳаларини эътиборингизга ҳавола этар эканмиз, съезд делегатларидан аниқ мулоҳаза ва таклифлар кутамиз. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси бу ҳужжатлар коммунистларнинг янада жипслашишига, партия ташкилотларини халққа, унинг ташвишларига янада яқинлаштиришга хизмат қилади, деб ишонади.

Ўзбекистон Компартиясининг асосий стратегик вазифаси — бу кўҳна ва гўзал диёримизда яшаётган халқимиз ва барча халқларнинг фаровон ҳаёти учун жумҳуриятимизнинг иқтисодий ва сиёсий мустақиллигига эришишдир. Бу оғир ва жуда мураккаб йўлда ҳаммангизга сиҳат-саломатлик, омад тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат, ўртоқлар!

⊙ Тошкентдаги «Шарқ» тери пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси томонидан тайёрланаётган маҳсулотларга бўлган талаб йил сайин ортиб бормоқда. Сиз суратда корхонанинг ишчиларидан бири Салима Валиевани кўриб турибсиз.

Т. Каримов сурати.

НОН — УМР ҚЎШИҒИ

Тўйхонада дастурхонни бўрсилдоқ, иссиққина нонлар безаб турибди. Патир нон, новвой нон, ҳар хил... Ҳиди иштаҳани очади. Нон ҳурмати деб тилга олишнинг ўзи энг яхши фазилат. Баъзи ҳолларда нонга ҳурматсизлик, оёқ остидаги бурдалар йиғлайди. «Мени исроф этманг, қадрланг!»

ТУЮҚ: Нон офтоб экан, уни бир кўрки:

Тўйхонада нур, дастурхон кўрки.
Одамлар бор жонидек эъзозлар —
Одамлар бор, айтсам: шундай кўр-ки!..

Комилжон ота ҳикояси: «— У даврлар қурсин, — деб эслайди отахон, — қимматчилик, очарчилик... Қўшни қишлоқдан қариндошларникидан кечқурун уйга кетаётган эдим. Пастқамдаги сойга етганимда икки номаълум кимса йўлимни тўсди:

— Ниманг бор?.. Нонинг борми? — сўради бири ғўлдираб. Қочиб қутилишнинг иложи йўқ. Бермасам, ёмон ниятда турибди. У вақтларда чопон-тўн кийиларди. Қўрққанимдан қўйнимдан бир нон узатдим, иккинчисини қўйнимнинг ичкарисига яширдим. Уйга қандай етиб борганимни эслолмайман. Жон ширин экан, нон ҳам ширин. Жонимни шу нон сақлаб қолди... Яна бир воқеани баён этай, эшитишимча, ўша даврларда бир киши бозорда кетаётса, ўғри маҳкам боғланган белбоғдаги нарсани олмоқчи бўлибди. У бурда нон деб ўйлаган бўлса керак. Белбоғни қирқиб олибди-ю, изза бўлибди. Чунки нон дегани — бир дона оқ пиёз экан.

⊙ Ҳаёт таъми — нонда мужассам.

⊙ Нон — ҳаёт кулгуси, дон — ҳаёт кўзгуси.

⊙ Буғдойзор бор — хазина ҳам бор.

⊙ Донлар сараси — буғдой, доннинг онаси — буғдой, доннинг бобоси — деҳқонбой.

⊙ Олтин куздай — кумуш буғдой.

ОНАМ АЙТАРДИЛАР:— Дастурхонни пок жойга қўйингиз, нон ушоқларини оёқ босмасин, қушларнинг, қурт-қумурсқаларнинг ҳам рисқ-насибаси, ҳақи бор.

Айтганларидай чумчуқлар увоқларни чўқилаб ейишди-ю, хурсанд қанот қоқиб, раҳмат, дегандай чирқиллашиб учиб кетишди. Увол бўлмади.

...Меҳмон келса ҳурматига даставвал дастурхонга нон-чой, ширинликлар қўйилади.

...Жажжи бола ҳам «нанна» деб мўътабар нонга талпинади. Биринчи сўзини «ада-опа» деб ўрганса, иккинчи сўзи «нон» — «ашша». Она атайлаб тандирда кулча ёпади. Нон — онага боласи сингари кўнгилга тегмас табиат инъоми, таоми.

Қаттиқ нон илгарилари келида, ҳавончада ёнғоқ мағзи билан янчилиб толқон қилинарди, уни енг — минг дардга шифо. Қаттиқ нон ҳамма нарсага қўнар экан, майдалаб қирқилган нон парчалари иссиқ қайнатма шўрвага солиб ейилса, ёки нон қовурмаси-чи, пазандасига боғлиқ, қандай аъло хушхўр таом!

Дастурхон ҳошиясидаги ёзув:

Кулча, патир,
Кулган ботир.
Бир бурдадан,
Мингга татир.

ҲИКОЯТ: Ишхонага бир ҳунарманд ишга олинибди. Эскилардан бирининг жаҳли чиқибди:

«—Нонни яримта қилдику, занғар!»

Ҳунармандлардан бири ақлли экан, дебди:

«—Нон яримта бўлса бўлар, ўйланг ўнта жон, бир бурдадан улашсанг етади, ука».

ҲИССА: Нон ҳам ҳунар, Ҳунардан унар.

⊙ Нон исми юз хил,
Тарихи минг йил.

⊙ Нон бурдаси — ҳаёт сатри,
Нон қадри — ҳаёт қадри.
Нон ҳиди—ҳаёт атри.

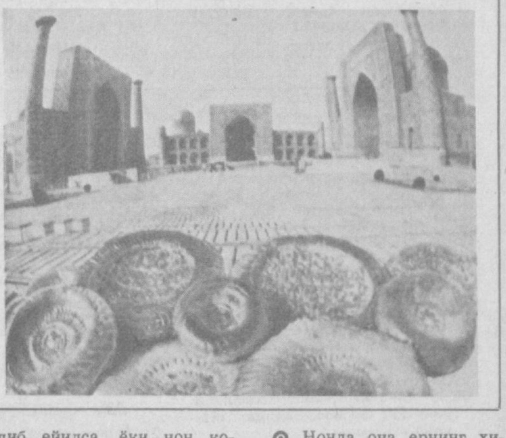

⊙ Нонда она ернинг ҳиди, новвойнинг ўткир диди бор.

⊙ Бир бошоқ хона-хона дон,
Бир оила аҳил-хонадон.

Нон ҳақида халқ орасида эртак, афсона, топишмоқлар яшайди. Деҳқонбува неварасига топишмоқ айтди:

«Юзи ўхшар қуёшга,
Дармон қари ва ёшга.
Севиб ардоқласа
Кирар минг бир ёшга.
Невара жавоб берди: «—
«— Буважон! Бу-ми, нон!».

Анвар МИРЗАЕВ.

МЕНИНГ ҲАЁТИМ—КИНО

ЎЗБЕК киносининг оқсоқолига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони юксак унвони берилди... Янгиликни эшитган Малик Қаюмов бироз довдирагандек бўлди. У шу вақтда «Буюк ипак йўли» ҳақида 15 серияли ноёб фильмни суратга олиш учун ҳозирлик кўраётган режиссёр Элёр Эшмуҳамедов билан Япония сафари тафсилотларини муҳокама қилаётган эди. Шу вақтнинг ўзида бир гуруҳ ёш муаллифлар ҳам кинематографчилар уюшмаси бошқаруви биринчи котибининг қабул қилишини кутиб турарди. Унинг иш хонаси олдида одатда доимо шундай бўлади. Малик Қаюмов ишлайдиган хонанинг эшиги барча хоҳловчиларга амалда ҳамма вақт очиқ.

«Малик Қаюмов — чинакам кино ҳужжатининг, турмушнинг кинокадрларда акс эттирилиши лозим бўлган энг ўткир, энг муҳим жиҳатларини ҳамма вақт ёрқин кўра оладиган инсон тимсолидир. Малик Қаюмов — бевосита ва билвосита маънода ҳам кино ҳужжатчиларнинг ҳақиқий жонкуяридир». Совет кинорежиссёри Станислав Ростоцкий шу сўзлари орқали номи совет кино публицистикасининг кўпгина ютуқлари билан боғлиқ бўлган атоқли ўзбек кино санъаткорига тўкис-тугал баҳо берган. Унинг ижоди 1929 йилда, Малик «Шарқ юлдузи» кино фабрикасининг остонасидан ўтганида бошланган. Малик Қаюмовнинг «Бағдоддан келган америкалик аёл», «Қумликлардаги воҳа», «Ўлим қудуғи» лентаַларида кичик-кичик ролларни ижро этиши катта ижодга йўлланма бўлган эди. Шундан кейин у мустақил иш бошлайди. Кино ҳужжатчининг дастлабки картиналаридан бири Тошкент тўқимачилик комбинати ҳақида бўлиб, у 1937 йилда Нью-Йорк шаҳрида жаҳон кўргазмасининг олтин медалига сазовор бўлганини эслайлик. ССЖИ Халқ артисти, ССЖИ Давлат мукофотининг лауреати Малик Қаюмовнинг фильмлари совет ва хорижий мамлакатларнинг томошабинларига яхши таниш. У бутун ижодий фаолияти давомида 250 тадан кўпроқ ҳужжатли фильм яратди — улар жумҳуриятимизнинг таржимаи ҳолини акс эттирган бўлиб, Ўзбекистоннинг қалбларни тўлқинлантирувчи кино йилномасига айланди. Малик Қаюмов жаҳоннинг 80 дан ортиқ мамлакатида бўлган. Ана шу ижодий сафарларнинг натижаси ўлароқ жаҳон халқларининг миллий мустақиллик, озодлик ва тараққиёт учун кураши тўғрисида фильмлар яратилган.

Ҳақиқий санъаткор бир дақиқа ҳам тиниб-тинчимайди, ҳамма вақт изланишда. У ҳозир ижодкорлар уйи қурилишига бутунлай шўнғиб кетган. Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон кинематографчиларининг яқинда тузилган мувофиқлаштирувчи маркази ҳақида, ўзбек кинематографчилари делегациясининг тез орада Шинжонг-Уйғур мухтор районига режалаштираётган сафари ҳақида, Бутуниттифоқ Давлат кино илмгоҳидаги Алексей Баталов устахонасида яқинда очилган ўзбек актёрлари гуруҳи ҳақида жўшиб сўзлайди. Ён дафтарида эса бирма-бир — тартиб билан ёзилган майда ҳарфларга кўзингиз тушади. Бу ёзувларда сайловчиларнинг ўнлаб талаб-истаклари жо бўлган. М. Қаюмов Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг депутати сифатида уларнинг баъзиларини бажариб қўйди. «Ҳаёт жуда тез ўтиб кетаяпти, одамлар учун кўпроқ иш қилиб қолишни хоҳлайсан, киши», — дейди Малик Қаюмов.

Э. ТУХВАТУЛЛИНА,
ЎзТАГ мухбири.

⊙ ТАНИҚЛИ кинорежиссёр, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Малик Қаюмов томонидан ишланган фильмлар ҳаётийлиги ва ранг-баранглиги билан алоҳида ажралиб туради. Уларни жумҳуриятимиз киноихлосмандлари севиб томоша қилишаяпти.

СУРАТЛАРДА: иқтидорли адиб К. Симонов (чап томонда) М. Қаюмов билан «Мирзачўл» фильмининг сценарийсини муҳокама қилмоқда; 1932 йил. М. Қаюмов «Шарқ Юлдузи» киностудиясининг биринчи операторлари даврасида.

Ичимлик суви муаммолари

Бебаҳо инъом

ТОЗА ичимлик суви охирги пайтда энг ноёб хом ашёга айланиб қолди. Бу эса ўз навбатида табиатнинг экологик ҳолатини тузатиб бўлмас даражада бузади. Негаки, шу кунлардаёқ баъзи мамлакатлар аҳолиси ўз ҳаётларида бу ноқулайликни бошидан кечирмоқда. Бундай мамлакатлар қаторига Шарқий Африка, Таиланд ва Марказий Сахарани киритиш мумкин. Агар ичимлик сувини ифлос қилиш давом этаверса, сув танқислиги яқин ярим асрлар давомида Ер куррасининг бошқа жойларига ҳам тарқалиши турган гап. Чунки Европадаги Рейн, Ўрта Осиёдаги Сир ва Амударёлар суви аллақачонлар ичишга ярамай қолди. Халқлар тоза ичимлик сувдан оқилона ва режали фойдаланишни йўлга қўйишлари лозим. Сувга заҳарли моддаларни ташлаб ифлослантиришга йўл қўймаслик бугунги кунда ҳаётий заруратдир.

Сув — ҳаёт учун энг зарур хом ашёдир. Зеро, отабоболаримиз «Сув бор ерда, ҳаёт бор» деб бежиз айтмаганлар. Қолаверса, олтин-кумуш, гавҳар-зубаржад хом ашёларнинг баҳоси бўлса, тоза ичимлик сувининг баҳоси йўқлиги, бебаҳо эканлиги кўпчиликка аёндир.

Олимларнинг аниқлашига кўра бир шахснинг бир кунлик ҳаёти учун 1,4 куб метр сув керак. Инсон умумий вазнининг 70 фоизини сув ташкил этади. Шу қатори тупроқ учун ҳам, ўсимликлар ҳаётини сақлаш учун ҳам сув даркор. Умуман олганда сайёрамизда сув бўлмаса унда ҳеч қандай тирик организм бўлмас эди. Бу равшан ҳақиқатдир. Кези келганда шуни айтиш кераки сувнинг маълум миқдор қисми тоғ жинслари таркибидаги минераллар билан ҳам боғлиқдир. Биз сайёрамиз сатҳидаги озод сув қатламидан фойдаланиш имкониятигагина эгамиз, холос. Унинг миқдори 1,36x10⁹ километр кубга тенг бўлиб ер юзида жуда ҳам нотекис тарқалган. Шулардан 97,2 фоизи океанларда, қолган 2,15 фоизи қутб ва тоғ музларида, фақат 0,65 фоизи оқар дарёлар сувлари ҳисобланиб ичимлик суви ҳисобланади. Кўрмайсизми, нақадар ичимлик — тоза сув манбаимиз оз ва ноёбдир. ССЖИдаги оқар дарёлар сувини 100 фоиз десак, шундан 78 фоизи шимол томонга оқади, 20 фоизи давлатимизнинг Европа қисмида, фақат 2 фоизгина Ўрта Осиёга тўғри келади. Шу рақамлар Сир ва Амударё сувларини заҳарлаш қанчалар даҳшатли фожиа эканлигини кўрсатиб турибди.

Агар табиатда сув айланиш жараёни содир бўлиб турмаганда эди, бу оз миқдордаги тоза ичимлик суви тез орада тамом бўлиб қоларди.

Қуёшнинг иссиқ ҳарорати туфайли океан сувлари буғланиб, осмону фалакка кўтарилиб ёғин-сочин бўлиб қуруқлик сатҳига қайтиб тушади. Унинг бир қисми оқар сув бўлса, иккинчи қисми ер бағрига сингиб ер ости сувларини пайдо қилади, учинчи қисми эса яна буғланиб ҳавога қайтади. Бу жараён ўз навбатида тоза ичимлик сув запасларининг қайтадан пайдо бўлишига сабаб бўлади.

Тўғри, ичимлик тоза сувларни ифлослантириш умуман олганда ҳаётнинг биринчи даврларидаёқ бошланган. Айрим қабилалар сув бор жойларда ўрнашиб қишлоқлар пайдо қилган. Сўнгра улар ўрнида шаҳарлар ҳосил бўлган. Лекин бу ҳолатлар у даврларда сайёрамизга нисбатан кичик — сезилмас майдонлар эди. Зеро ўша вақтлардан бошлаб табиат мувозанати бузила бошлади. Чунки аста-секин деҳқончилик бошланиб ер сатҳида суғориш шохобчалари пайдо бўлди, ер остига сув сингиб, тупроқ ости сувларининг сатҳи кўтарилди. Оқибатда шўрхок майдонлар кўпая борди. Ўша даврдан бошлаб токи ҳозиргача ҳал бўлмаган муаммо — сувдан унумли фойдаланиш коэффициенти ўртача 0,6 бўлса, ССЖИда 0,4 дан 0,7 гача етиб боради. Бу миқдор Қирғизистонда 0,5 бўлса, Ўзбекистонда 0,6 га тенг бўлиб, ўсимликка 25—60 фоиз сув етиб боради, деган маънодир. Бу дегани сув ерга сингиб, экинзордан оқиб кўпроқ фойда ўрнига зарар келтиради. Ўзбекистондаги суғориладиган экинзорлардан ҳар йили бир гектар ердан 100 килограмм азот ва фосфор каби фойдали озуқалар ювилиб кетади. Бу зарар АҚШ бўйича 800 миллион долларни ташкил этади. Бунга сувдан пала-партиш фойдаланиш натижасида Мирзачўлда ва Қашқадарёдаги беҳосил ерларга айланган кўплаб майдонлар яққол далил бўла олади.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги М. Муҳамаджоновнинг ҳисобига кўра ҳозирда жумҳуриятимизда 800 минг гектар ер шўрланган. Амударёнинг қўйи оқимида эса 1,5 миллион гектар ҳосилдор ерлар ўрнида қуруқ саҳро пайдо бўлган.

Юқорида баён этилган фикрларга якун ясаб шуни алоҳида уқтирмоқчимизки, тоза ичимлик сувини авайлаб сақланг. У табиатнинг бизга берган бебаҳо инъоми эканини унута кўрманг. Ҳаёт тоза ичимлик суви билан тирик экан, унинг манбаи бўлмиш табиат соғлиги барчамизнинг сиҳат-саломатлигимиздир.

Мажид ЗОКИРОВ,
Геология ва минералогия фанлари доктори, Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган геолог.

«МЕЛОДИЯ» СОВҒАСИ

⊙ БУТУНИТТИФОҚ «Мелодия» фирмаси жумҳуриятимизнинг кўзга кўринган бастакорлари ижодиётини қатор ибратли ишларни кенг оммалаштириш йўлида амалга оширмоқда. Фирма яқинда ССЖИ халқ артисти, машҳур бастакор М. Ашрафийнинг энг яхши асарларини ҳам алоҳида пластинка тўплами ҳолида кўп нусхада чиқарди.

Атоқли ижодкорнинг «Севги тумори» балети мазкур мусиқали ёзувда жозибали сайқал топди. Бастакорнинг биринчи симфонияси билан ҳам шу пластинка орқали танишиш мумкин. Бу ҳар иккала мусиқа асари муаллиф дирижёрлигида Ўзбекистон ССЖ Давлат симфоник оркестри ижросида ёзиб олинган эди.

Янги мусиқали ёзувлар бастакор таваллудининг 80 йиллигига яхши армуғон бўлди. Улар эъзозли экспонатлардан бири сифатида Тошкентдаги Мухтор Ашрафий уй-музейига қўйилди.

С. ОДИЛОВА.

Янги эртаклар

Ота дили

БОР ЭКАНУ ЙЎҚ ЭКАН, кенг уйларнинг бирида мўмин-қобил ота бор экан. У ўз азиз ёстиқдошидан айрилгач, ўғил-келин хизматига муҳтож бўлиб қолган экан. Арзанда ўғил-келин бинойидек юмушкор бўлсалар-да, озгина бепарво эканлар. Шу сабаб маъюс ота ҳеч кимга ломмим демай, бир кун боши оққан томонга қараб йўл олибди ва анча йўл юриб, бир ҳашаматли бино олдида тўхтаб, баланд сўридаги ранго-ранг узумларга ҳавас билан боқибди. Шу пайт файзли уй эгаси кўриб қолиб, дилида: «Менга турли-туман узум кўчатларини тақдим этган уста боғбон отам-ку!» — дебди-ю, уни дарҳол ичкарига таклиф этибди.

Дилбар келин тўрга духоба кўрпача ёзиб, саломга қувнаб алик олган отага:

— Ўтиринг, отажон! — дебди хурсандлик билан.

Ниҳоят, шу уйда янги кийим кийиб, зарҳалли пиёлада қуюқ чой ичиб, ажиб гулли косада лаззатли ширин таом тотган отанинг сомондек сарғая бошлаган юзларига қизиллик югурибди.

Орадан кўп вақт ўтмай, арзанда ўғил-келин ўз беозор отажонларини излаб келишибди ва бегона йигит-келиннинг самимий эъзозларига лол қолишиб, бир-бирларига зимдан: «Бепарволигимиз қурсин!» — дейишибди. Буни эшитган фаҳмли ота меҳр-шафқатли, меҳнаткаш ўғил ва келинига раҳмат айтиб, аста уйга қайтибди.

Шундан кейин ҳушёр тортган арзанда ўғил-келин бараварига:

—Бола—хизматда, ота—иззатда, деганларидек, ота дили гулдек нозик, ҳушёр бўлишимиз керак экан, дейишиб чин дилдан меҳрибонлик қиладиган бўлишибди.

Сирли нидо

ҚАДИМ ЗАМОНДА, Туркистон томонда гўзал бир қиз дарагини эшитиб, совчилар кетма-кет қатнайверибдилар. У бир йигитга кўнгил қўйган экан. Уларнинг чамандек очилган хушбўй гуллар олдидаги учрашув чоғида ғойибдан ҳар сафар шундай нидо таралаверибди:

— Ёруғ дунёда алдаган ва алданган ёмон!

Қиз таажжубланиб, безовта бўлибди.

— Ёлғон нидога ишонманг, соҳибжамол қиз! —дебди йигит қизариб.

— Сен кўп ҳайрон бўлмай, ундан юз ўгир! — яна нидо таралибди.

У алдамчи йигитдан юз бурибди. Кейин билса, учрашувга келган ҳар бир йигитнинг ўз қалликлари бор экан, Шунга қарамай, кунлардан бир кун яна бир йигитдан совчи келибди. Бу галги учрашувда йигит қизга:

— Мен сирли нидога ва сизга ишонаман, бокира қиз! дея мулойим жилмайибди.

Узоқ ўйлаб, сўнг кўринган қиз ҳам унга майин табассум билан қиё боқиб, дебди:

— Мен ҳам сизга ишонаман, беғубор йигит!

Шундай қилиб, ёлғон—уялтирар, рост—суюнтирар деганларидек, икки гўзал, меҳнатсевар ёш бир-бирини алдамай ва алданмай ўз муроди-мақсадига етишибди.

Баҳром МУСЛИМОВ.

⊙ ШАҲРИМИЗДАГИ 276-мактабда келажак авлодни эстетик руҳда тарбиялашга катта аҳамият берилмоқда. Жумладан, бу ерда ўқувчиларнинг энг яхши ишларидан иборат кўргазма доимий фаолият кўрсатади. У ёшларнинг билим доирасини кенгайтиришда муҳим ўрин тутади.

СУРАТДА, ўқувчилар кўргазмага қўйилган янги тасвирий санъат намуналари билан танишмоқдалар.

Р. Альбеков сурати.

ЯНГИ АЛОҚА БЎЛИМИ

ЧИЛОНЗОР районининг Гулистон мавзесида янги алоқа бўлими иш бошлади. Тўққиз қаватли турар жой ётоқхоналари ёнида қад ростлаган ўзига хос бир қаватли бинода жойлашган мазкур маърифат ўчоғини Тошкент шаҳар Бош қурилишлар бошқармаси бинокорлари ишга туширдилар.

Янги замонавий алоқа бўлимида районнинг «Алгоритм» заводи атрофида қурилган уйларда истиқомат қилаётган 10 мингдан зиёд аҳолига хизмат кўрсатилмоқда. Аҳолига кунлик маҳаллий ва марказий матбуот нашрларини ўз вақтида етказиб бериш билан бир қаторда шу атрофда яшовчилар ўзларининг узоқда яшаётган таниш-билишлари ва қариндош-уруғларига алоқа бўлими орқали хат-хабар йўллашмоқда.

А. РУСТАМОВ.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба, 10

● ЎзТВ I

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Билмасвой Қуёшли ўлкада». Мультфильмлар тўплами.
18.50 «Инсон ва қонун».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ёшлик оқшоми».
20.30 «Ахборот».
20.50 Наманган вилояти мусиқий драма театрининг солистлари Баҳромжон Алиев, Дилфуза Қодирова концерти.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Олис масофага югуриш усули». Бадиий фильм («Мосфильм»).
23.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув (такрор.).
20.05 «Спринт» (рус тилида).
20.20 «Маданият боғи». Катталар учун мультфильм.
20.25 «Севгига ўтамиз». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (А. Довженко номли киностудия, рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 XII чақириқ Тожикистон ССЖ Олий Кенгашининг тўртинчи сессиясида.
23.00 «Силовсин ҳақида афсона». Телефильм.

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Профилактика муносабати билан душанба, 10 декабрь куни МТ I кўрсатувлари соат 7.00 дан 15.40 гача ЎзТВ I канали орқали намойиш этилади.

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Шантаж». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1 ва 2-сериялар (Италия).
12.00 «Дунё бўйлаб». Альманах.
13.00 «Время».
13.40 «Ўзи ва у». Телевизион спектакль. Муаллиф — А. Штейн (Одесса телевидение қўмитаси).

* * *

17.15 Болалар соати (француз тили дарси билан).
18.15 «Биз ва иқтисодиёт».
19.00 «Время».
19.25 Сиёсий мулоқотлар.
19.55 «Шантаж». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
21.30 «Время».
22.00 Коллаж.
22.05 Опера шинавандалари телевизион клуби.
23.20 Муаллифлик телевидениеси. «Гиннес-шоу», «Тунов кун» ва бошқалар.
00.35 «ТСН».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Леннаучфильм» киностудиясининг фильмлари. «Ленинградчасига омад».
9.35, 10.35 Адабиёт. 9-синф. Рус адабиётида сентиментализм.
10.05 Итальян тили.
11.05 «Экранда — «01» хизмати».
11.35, 12.35 Мусиқа. 7-синф. С. С. Прокофьев. «Золушка».
12.05 «Сиз яратган боғ».
13.05 Такрорий телефильмлар сеанси. «Ирена учун пальто» (ЧСФР).

* * *

17.25 «Олис ерлар». Телевизион ҳужжатли фильм.
18.15 Самбо кураши. Жаҳон чемпионати. В. И. Ленин номидаги Марказий стадионнинг Кичик спорт майдонидан кўрсатилади.
18.55 Коллаж.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 «Ер — она масканимиз» фотоконкурси.
19.35 Телевизион мусиқий абонемент.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Биздачи...».
20.45 Самбо кураши. Жаҳон чемпионати. В. И. Ленин номидаги Марказий стадионнинг Кичик спорт майдонидан кўрсатилади.
21.25 Нафосатнинг барча қирралари. «Пушкин мотивлари Г. Свиридов ижодида».

Сешанба, 11

● ЎзТВ I

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Яшил орол сири», «Немухиндаги бегона созандалар». Мультфильмлар.
18.40 «Ўзбек тилини ўрганамиз».
19.10 «Халқаро ҳаёт». Шу куннинг муҳим воқеалари.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ёшлар ёшлар ҳақида».
20.30 «Ахборот».
20.50 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги олдидан. «Навоий гулшани».
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Хотира». Ўзбекистон халқ ёзувчиси Назир Сафаров.
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Севгига ўтамиз». Телевизион бадиий фильм. 2-серия (рус тилида).
20.10 «Ким қарз олса, ўзи тўлайди», «Ишқивозлик». Телевизион фильмлар.
20.55 «Эсдалик учун дастхат» (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 XII чақириқ Тожикистон ССЖ Олий Кенгашининг тўртинчи сессиясида.
23.00 «Санъат усталари». Композитор Хайрулло Абдуллаев.

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Шантаж». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2 ва 3-сериялар.
12.00 Болалар соати (француз тили дарси билан).
13.00 «Время».
13.40 Коллаж.
13.45 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.

* * *

17.25 «Винтик ва Шпунтик — қувноқ усталар». Мультфильм.
17.45 «Бор бўл, мусиқа!». Москва —Варшава телекўприги.
19.00 «9-студия».
20.00 «Шантаж». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
21.30 «Время».
22.00 Т. Дашкова куйлайди.
22.20 Россиянинг парламент хабарномаси.
22.35 Эстрада рақсларининг замонавий йўналиши — стэп ва унинг тарихи ҳақида фильм-концерт («Экран»).
23.10 Катталар учун мультфильмлар: «Олча шиннниси», «Олма».
23.25 Итальян эстрадаси хонандаси Дзуккеро концерти.
00.55 «Панда». Илмий-оммабоп фильм. «Фиат» енгил автомобиллар фирмасининг янги модели ҳақида.
01.20 Футбол. УЕФА кубоги. 1/8 финал. «Монамо» (Франция) — «Торпедо» (Москва). Франциядан олиб кўрсатилади.
03.15 «ТСН».
03.30 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Леннаучфильм» киностудиясининг фильмлари. «Метро».
9.35, 10.35 Физика. 11-синф. Нурнинг тўлқинли ва квант хоссаси.
10.05 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Жўғрофия. 7-синф. Жанубий Американинг тадқиқ этилиши.
12.05 «Бастий театри—Бастренг» (Франция).
13.05 Ритмик гимнастика.
13.35 Такрорий телефильмлар сеанси. «Дала ҳовли воқеалари». 5-серия — «Ишонч».

* * *

17.25 Самбо кураши. Жаҳон чемпионати. В. И. Ленин номидаги Марказий стадионнинг Кичик спорт майдонидан кўрсатилади.
18.20 А. Шнитке. Скрипка ва камер оркестри учун 3-концерт.
18.50 Коллаж.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 Хоккей. Ўртоқлик учрашуви. «Монреаль Канадиенс» (Канада) — «Химик» (Воскресенск). 2 ва 3-даврлар. Канададан кўрсатилади.
20.50 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Хўтик қандай қилиб бахтини излади». Мультфильм.
21.25 А. Петерсон. 7-симфония.
22.10 Информацион программа.
00.10 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида.

Чоршанба, 12

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 «Табиатни асрайлик». Кинопрограмма.
12.30 Такрорий фильмлар экрани. «Бузоқ йили». Бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия).

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Елғончи миттивой». Мультфильм.
18.20 Болалар учун. «Қувноқлар даврасида».
18.50 Амалий давра суҳбати.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Гастролдан кейинги концерт». Мусиқий кўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 Ориф Одилхонов шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Гулзорим гўзал». Ҳабибий таваллудининг 100 йиллигига бағишланган мусиқий кўрсатув.
23.00 «Жабрланувчиларнинг даъвоси йўқ». Бадиий фильм («Қозоқфильм»).
00.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 П. И. Чайковскийнинг 150 йиллигига бағишланган Бутуниттифоқ балет фестивали.
20.00 «Тошкент» хабарлари.
20.10 «Муруввват».
21.00 «Меросхўр». Телефильм.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 XII чақириқ Тожикистон ССЖ Олий Кенгашининг тўртинчи сессиясида.
23.00 «Эллик учинчи йилнинг совуқ ёзи». Бадиий фильм.

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Шантаж». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3 ва 4-сериялар.
11.45 Хоккей. Ўртоқлик учрашуви. «Монреаль Канадиенс» (Канада) — «Химик» (Воскресенск). 2 ва 3-даврлар. Канададан кўрсатилади.
13.00 «Время».
13.40 Футбол. УЕФА кубоги. 1/8 финал. «Монако» (Франция) — «Торпедо» (Москва). Франциядан кўрсатилади.

* * *

17.10 «Домас» (Кения) ашула ва рақс ансамблининг концерти.
17.40 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
18.40 «Чили ва биз». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси.
20.10 «Шантаж». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
21.30 «Время».
22.00 Коллаж.
22.05 «Александр Вертинский: мен уйимга қайтдим».
23.35 «Олам кинокамера кўзгусида».
00.35 «ТСН».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Леннаучфильм» киностудиясининг фильмлари. «Давр билан юзма-юз».
9.35, 10.35 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. Бейсик нимага қодир?
10.05 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Адабиёт. 7-синф Н. А. Некрасов. «Аёз бобо».
12.05 Ҳужжатли фильм.
13.05 «Тирик мурдалар шаҳри». Ҳужжатли фильм премьераси («Беларусьфильм»).
13.25 Такрорий телефильмлар сеанси. «Дала ҳовли воқеалари». 6-серия — «Энг қизғин кунлар».

* * *

17.25 Л. Бернстайн. «Вестсайд воқеаси» мюзиклидан симфоник рақслар.
17.55 «Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар».
18.55 Коллаж.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 Фольклор коллективларининг концерти.
19.50 «Айбсиз айбдорлар». Телевизион ҳужжатли фильм (Ростов-Дон).
20.10 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Каттакон Ух». Мультфильм.
20.25 «Америкадан мактублар». 1-кўрсатув.
21.25 «Бизнинг фондимиздан». С. Франк. Ре минор симфонияси.
22.05 Информацион программа.
00.05 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида.

Пайшанба, 13

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 «Узоқ йўлдаги учрашувлар». Болалар учун фильм.
12.00 «Таушен». Телефильм.
12.30 Такрорий фильмлар экрани. «Мудҳиш хато». Бадиий фильм.

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Шоҳ ва қовун». Мультфильм.
18.25 Баскетбол бўйича ССЖИ чемпионати. «Узстроймеханизация» (Тошкент) — Киев Армия спорт клуби.
19.05 «Ҳуқуқ ҳаётимизда».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Фармон ва ижро».
20.00 «Қўшиқ айтиш орзуим». Мусиқий кўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Мусиқа истиқболи эгалари». Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваторияси талабалари билан мусиқий учрашув.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Жадвалдан ташқари поезд». Бадиий фильм (Одесса киностудияси).
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 Туркистон ҳарбий округи ҳаётидан лавҳалар (рус тилида).
20.05 «Булоқ бошидаги кўзача». Телефильм.
20.35 «Дўстлик» студияси кўрсатади. «Безнен мирас». Татар композитори С. Сайдашевнинг 90 йиллигига.
21.15 «Сукут сақлансин, ёзаяпмиз!». Телефильм.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 XII чақириқ Тожикистон ССЖ Олий Кенгашининг тўртинчи сессиясида.
23.00 «Чашни камолот». С. Айний номидаги академик опера ва балет театрининг 50 йиллигига бағишланади.

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Шантаж». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4 ва 5-сериялар.
11.55 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
12.55 Коллаж.
13.00 «Время».
13.40 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.
13.55 «Бор бўл, мусиқа!» Москва — Варшава телекўприги.

* * *

17.05 «Қўлқоп». Мультфильм.
17.15 «Мусиқий хазина». Л. Бетховен. 3-Қаҳрамонлик симфонияси. «Гевандхауз-оркестри» ижро этади. Дирижёр — Курт Мазур.
18.05 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.50 Долзарб интервью.
19.00 «Время».
19.30 «Ишбилармон курьер».
19.55 «Шантаж». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
21.30 «Время».
22.00 Союзлар уйининг Колонна залида баянчи-аккордеончилар I халқаро танловининг якунловчи концерти.
24.00 «ТСН».
00.15 Шахмат бўйича жаҳон чемпионати.

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Леннаучфильм» киностудиясининг фильмлари. «Мулоҳаза».
9.35, 10.35 Табиатшунослик. 4-синф. Текислик, тепалик, жарлик, тоғ.
10.05 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Адабиёт. 10-синф. М. Е. Салтиков-Шчедрин. «Эртаклар».
12.05 «Бурда моден» таклиф этади...».
13.05 Ритмик гимнастика.
13.35 Такрорий телефильмлар сеанси. «Дала ҳовли воқеалари». 7-серия— «Ютуқлар кўргазмаси».

* * *

17.25 Л. Тимофеева чалади (фортепьяно).
18.25 «Қарама-қаршиликлар проспекти» (Воронеж).
18.55 Коллаж.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 Ритмик гимнастика.
20.10 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Қўлбола эртаклар».
20.25 «Америкадан мактублар». 2-кўрсатув.
21.25 «Русичи» фольклор ансамбли ижро этади. Вильнюсдан кўрсатилади.
22.00 Информацион программа.
24.00 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида.

Жума, 14

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 «Дўстлик поезди». Болалар учун фильм-концерт.
12.00 «Дарахт ва унинг навдалари». Телефильм.
12.30 Такрорий фильмлар экрани. «Жадвалдан ташқари поезд». Бадиий фильм.

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Чалавой ва Тўлавой». Мультфильм.
18.20 Болалар учун концерт.
18.50 «Шеърият дафтаридан».
19.00 «Мувозанат».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Экран табассуми». Кинокўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 Тожикистон ССЖ халқ артисти Жўрабек Набиев куйлайди.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Баъзида эслаб қўй». Бадиий фильм («Мосфильм»).
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Бу оқшомда» (рус тилида).
20.00 «Пульс». Информацион кўрсатув (рус тилида).
20.10 «Бу оқшомда» кўрсатувининг давоми.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 «Мулоқот». Телетомошабинларнинг саволларига Тожикистон ЛКЕИ Марказий қўмитасининг биринчи котиби Н. Қ. Қурбонов жавоб беради.
22.40 «Парвозлар даври». Бадиий фильм.

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Шантаж». Бещ серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия.
10.30 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
11.15 «Лайлакча Кич». Мультфильм.
11.25 «Александр Вертинский: мен уйимга қайтдим».
13.00 «Время».
13.40 Коллаж.
13.45 «Эос» грек ансамблининг чиқиши. Олмаотадан кўрсатилади.

* * *

17.15 «Образ». Юқори синф ўқувчилари учун адабий кўрсатув.
18.30 Тараққиёт. Ахборот. Реклама.
19.00 Сиёсий мулоқотлар. «Аср».
20.00 «Сеними, шошмай тур». Мультфильм. 4, 5 ва 6-сонлар.
20.30 «ВИД» таништиради: «500 программаси», «Мўъжизалар майдони» капитал томошалари.
21.30 «Время».
22.00 Коллаж.
22.05 Ички Ишлар вазирлиги маълумотларига кўра.
22.20 «Бу бўлган... бўлганди...».
22.45 «ВИД» таништиради: «Взгляд», «Веди», «Эм-ти-ви», «Эльдорадо».
01.45 «ТСН».

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Профилактика муносабати билан жума, 14 декабрь куни МТ II кўрсатувлари соат 17.25 дан бошлаб кўрсатилади.

● МТ II

17.25 «Брууниада». Телевизион ҳужжатли фильм.
17.50 «Вертикаль».
18.40 Спорт ҳамма учун.
18.55 Коллаж.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 «Парнас сари бир босқич».
19.45 «Ўз ўзингга ёрдам бер». Х. М. Алиевнинг ўз-ўзини бошқариш усули.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Биздачи...».
20.45 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Очиқ савдо» (Хабаровск).
21.25 Э. Анжапаридзе чалади.
22.00 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида.
22.30 К. Воробьевнинг «Москва остоналарида қатл этилганлар» қиссаси мотивлари асосида телевизион бадиий фильм премьераси (А. Довженко номли киностудия).

Шанба, 15

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув.

*

9.00 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Ҳур қиз». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
10.25 Шарқона яккама-якка кураш турлари. У-шу сабоқлари.
11.00 Камер куйларидан концерт.
11.30 «Деҳқон ва замин».

Тижорат кўрсатувлари

12.00 «Деновликлар».
13.00 «Андижонча тадбиркорлик».

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 «Узунқулоқ дўстим». Мультфильм.
18.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.00 «Дилафрўз Жабборова рақсга тушади». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Ўзбек куйларидан концерт.
20.15 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ҳафтанома».
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Қайта тергов». Бадиий фильм («Ленфильм»).
23.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Савту калом». Адабий-мусиқий кўрсатув.
9.55 А. Чхаидзе. «Авлодлар». Телевизион спектакль. 3-қисм.
10.45 «Парвозлар даври». Бадиий фильм.

* * *

16.55 Кўрсатувлар тартиби.
17.00 «Наврўз-90». «Петраркахонлик». Қирғизистон академик драма театрининг спектакли.
19.00 «Новости».
19.20 «Лабиринт».
20.00 «Шеърият кечаси». Асқар Ҳаким.
20.30 «Ахбор».
20.50 «Гулчин». Мусиқий кўрсатув.
21.30 Москва. «Время».
22.00 Б. Кимёгаров фильмлари. «Рустам ва Суҳроб».

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Сиз яратган боғ».
9.30 «Олтин хўрозча ҳақида эртак». Мультфильм.
10.00 «Партнёр».
10.30 «Мусаввир С. Алибеков».
11.05 «Ҳайвонот оламида».
12.05 «Прогноз».
12.35 «Иллюзион-аттракцион».
12.55 Режиссёр И. Селезнёва фильмлари. «Анна Петровна». 1 ва 2-сериялар («Экран»).
15.10 «XX аср: ташвишли давр хроникаси». Кинопрограмма. «Қасамига ҳиёнат қилганлар». Бадиий-публицистик фильм премьераси (М. Горький номли киностудия).
16.30 И. С. Тургенев. «Муму». Ленинград академик Малий театри фильм-спектаклининг премьераси.
18.15 Ф. Лист. Венгерча 6-рапсодия. Халқаро танлов совриндори В. Бакк ижро этади (фортепьяно).
18.25 «Халқаро панорама».
19.10 Томошабинларнинг талабларига биноан. «Ҳар қандай об-ҳавода ҳам матч ўтказилади». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар (Рига киностудияси).
21.20 ССЖИ ҳукуматида.
21.30 «Время».
22.00 Россиянинг парламент хабарномаси.
22.15 «Ох, джаз». Телевизион мусиқий спектакль премьераси.
23.20 «ТСН».
23.35 «Бугунги куннинг янги модели». Профессионал манекенчиларнинг танлови.

● МТ II

8.30 Эрталабки бадантарбия машқлари.
8.50 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Финишдан сўнг» (Минск).
9.10 «Танишинг: Теймураз Мурванидзе».
9.30 «Шахсий коллекциялар музейи». Одессадан кўрсатилади.
9.45 Тараққиёт. Ахборот. Реклама.
10.15 И. Бунин. Ҳикоялар. ССЖИ халқ артисти И. Соловьев ўқийди.
10.40 Халқ қўшиқлари гулдастаси. Свердловскдан кўрсатилади.
10.55 Коллаж.
11.00 «Оила». Телепрограмма.
12.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали.
20.00 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Кўргазмада».
20.15 «Биз яшаётган олам». Кинодраматург Б. Добродеев фильмлари. «Испаниянинг ташвишли осмони» (Украина хроникал-ҳужжатли фильмлар студияси).
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.00 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида.
22.30 Муаллифлик телевидениеси. «Телескоп».

Тунги сеанс

24.00 «Ясь ва Янина». Телевизион бадиий фильм («Беларусьфильм»).

Якшанба, 16

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.).

*

9.00 «Жодугарлик ва сеҳргарлик». Бадиий фильм («Ленфильм»).
10.15 «Қувноқ стартлар». Ўзбекистон ва Литва ўқувчиларининг спорт ўйинлари.
11.05 «Алифбо сабоқлари». 1-босқич.
11.40 «Мулоқот» театр-студияси — меҳмонимиз.
13.10 Ёш ижрочилар концерти.

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 «Уй ажинасининг қайтиши». Мультфильм.
18.15 Болалар учун. «Кичкинтой» программаси.
18.50 «Санъат олами».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Мустақиллик ва бозор иқтисодиёти».
20.30 «Ахборот».
20.50 «Якшанба оқшомида». Мусиқий кўрсатув.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Туш ўнгидан келди ёки чемодан». Бадиий фильм («Ленфильм»).
23.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Сапеда». Мусиқий ахборот.
10.05 «Ҳар бир кишига ва барчага». Реклама.
10.15 «Мўъжиза алифбо». Болалар учун кўрсатув.
10.50 Энергетиклар кунига бағишланган кинопрограмма.
11.40 «Диск-жокей». Бадиий фильм (рус тилида).

* * *

18.05 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 Болалар учун фильм. «Артекчилар».
18.40 «Кино оламида». Тожикистонда Эрон фильмлари фестивали.
19.40 «Ҳавонинг мусаффоми, Тожикистон?». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Тожиктелефильм»).
20.00 «Ҳафта». Информацион кўрсатув.
20.30 Концерт.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Махфили зарифон». В. И. Ленин номли Тожикистон Давлат дорилфунунининг талабалари иштирок этадилар.
23.20 «Телетомошабин ҳамроҳи».

● МТ I

8.30 Спорт ҳамма учун.
8.45 Ритмик гимнастика.
9.15 «Спортлото» тиражи.
9.30 «Эрта саҳарлаб».
10.30 «Ватан хизматида».
11.30 Тонгги дам олиш программаси.
12.00 «Саёҳатчилар клуби».
13.00 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.
13.15 «Мусиқий киоска».
13.45 «Здоровье».
14.30 Болалар учун фильм. «Миллион саргузашт. Занглаган генерал ороли» (Экран»).
15.35 «Рикэ-хохолок». Мультфильм.
15.55 «Қишлоқ янгиликлари». Панорама.
17.10 «Милиция қаёққа қараяпти?». «Инсон ва қонун» туркумидан болалар қаровсизлиги ва улар ўртасидаги жиноятчилик муаммолари ҳақида телевизион ҳужжатли фильм.
18.00 «Марафон-15».
19.25 П. И. Чайковский номли Москва Давлат консерваторияси студентлар хорининг концерти.
19.45 «Кинопанорама». Итальян киноси ҳақида.
21.30 «Время».
22.00 Коллаж.
22.05 «Маппет-шоу». Кўп серияли телевизион қўғирчоқ фильм-концерт премьераси. 21 ва 22-сериялар.
22.55 «Нима? Қаерда? Қачон?»

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг!
8.50 «Табиат ёдгорликлари». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Волгоград). «Она замин ташвишида» туркумидан қуйи Волганинг экологик муаммолари ҳақида.
9.25 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).

●
10.25
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ
●

13.25 «Афсунгар темирчи». Мультфильм.
13.45 «Енгинамиздаги АЭС». Ҳужжатли фильм премьераси («Волгодонскстрой» киностудияси).
14.15 «Планета». Халқаро программа.
15.15 «Бу ғаройиб шведлар». Швециянинг Вестерос шаҳри спорт ҳаёти ҳақида.
15.45 «Кўк қўтон». Телевизион ҳужжатли фильм (Иркутск).
15.55 Хоккей. «Известия» рўзномасининг соврини учун халқаро турнир. Чехословакия — Канада терма командалари. В. И. Ленин номидаги Марказий стадионнинг Спорт саройидан олиб кўрсатилади.
18.30 Муаллифлик телевидениеси. «Матбуот клуби».
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Хрюша учун уй».
20.45 Тўққизинчи ёшлар анжумани. Минскда бўлиб ўтган ёшлар программалари ва телефильмлари фестивали ҳақида.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.00 Хоккей. «Известия» рўзномасининг соврини учун халқаро турнир. ССЖИ—Швеция терма командалари. В. И. Ленин номидаги Марказий стадионнинг Спорт саройидан кўрсатилади.

ТОШКЕНТ оқшоми

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53--79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек ва рус тилларида мустақил чиқади.

140, 390 нусхада чоп этилади. Индекс 64690. Д — 2201
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.